

2. Либерман Е.Г. План,прибыль и премия//Правда. - 1962. - 9 сентября.
3. Либерман Е.Г. Экономические методы повышения эффективности общественного производства. - М.: Экономика, 1970. – 175 с.
4. Кауфман И.И. Теория колебания цен. - Харьков: Унив. тип., 1867. – 288 с.
5. Ковалевский Г.В. Идеи, поиски, решения. New ideas, Approaches, Solutions. - Харьков: ХНАГХ, 2005. – 179 с.
6. Ковалевский Г.В. Индексный метод в экономике. - М.: Финансы и статистика, 1989. – 239 с.
7. Ковалевский Г.В. Статистика. Statistics. - Харьков: ХНАГХ, 2010. – 313 с.
8. Ковалевский Г.В., Селиванов В.М. Харьковская экономическая школа. Kharkiv Economic School (1804-2004). - Харьков: ХНУ, 2004. – 51 с. (на рус. и укр. яз.).
9. Liberman E.G. The role of profit in the Industrial Incentive System of the U.S.S.R.// International labor review. ILO. Geneva. Vol. 97. №1. January 1968.

Показано, що ринкова модель – багатокритеріальна, і її основою з позицій економічної синергетики є використання досягнень логістики, її максимального рівня раціональності на основі здатності системи до саморозвитку

Ключові слова: ринкова модель, синергетика, логістика

Показано, что рыночная модель - многокритериальная, и ее основой с позиций экономической синергетики является использование достижений логистики, ее максимального уровня рациональности на основе способности системы к саморазвитию.

Ключевые слова: рыночная модель, синергетика, логистика

It is shown that the market model - multicriterion, and its basis from the standpoint economic synergetic is the use of the achievements of logistics, its highest level of rationality on the basis of the system's ability to self-development

Keywords: market model, synergetic, logistics

УДК 347.763

РОЛЬ ЛОГІСТИКИ У СИНЕРГЕТИЧНОМУ ФОРМУВАННІ РИНКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ПЕРЕХІДНИХ СИСТЕМАХ

В. П. Решетило
 Доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри
 Кафедра економічної теорії
 Харківська національна академія міського господарства
 вул. Революції, 12, м. Харків, 61002

Постановка проблеми

Логістика має певне значення для синергетики, яка найчастіше коротко визначається як “наука про взаємодію” [1]. Синергетика аналізує систему такою, якою вона є на даному етапі розвитку, і розкриває її еволюцію на основі принципів самоорганізації, формування трансформаційного потенціалу всередині самої системи в ході взаємодії її компонентів. При цьому принцип взаємодії не відкидає принцип причинності, а лише підкреслює значення дії сил деградації або ентропії, органічно пов’язаних з формуванням нових складних структур, долаючих ентропію. Таким чином синергетика відходить від жорсткого прояву причинно-наслідкових зв’язків, які проявляються в лінійних формах детермінізму. Останньому протиставляються вірогідні процеси, які є спонтанними і базуються на нелінійних зв’язках. Синергети-

ка розглядає процес розвитку як процес накопичення трансформаційного потенціалу всередині діючої економічної системи, який може перериватись точками невизначеності – біфуркаціями, що приводить до виникнення нових варіантів розвитку в процесі суспільного вибору.

Аналіз основних досліджень

Синергетика – як теорія розвитку складних систем в процесі взаємодії їх автономних різноякісних елементів, розглядає економічні системи як цілісні системи, до яких відносяться і логістичні системи, здатні самі створити свій трансформаційний потенціал. При цьому слід розрізняти процеси формування економічного потенціалу ринкових відносин і формування ринкового трансформаційного потенці-

алу. *Економічний потенціал* формується на макроекономічному рівні як єдина фінансово-інвестиційна система, яка формує ринкову вертикаль і включає в себе три рівні: фінансовий капітал, грошовий капітал і продуктивний (реальний) капітал. В складній ринковій макроекономічній системі економічний потенціал має три основні елементи в рамках системної єдності: інвестиційний потенціал, інфляційний потенціал і продуктивний (виробничий) потенціал. Якщо розглянути економічну ситуацію в Україні з позицій формування економічного потенціалу ринкових перетворень, то найскладнішою проблемою виступає формування інвестиційного і виробничого потенціалу. Економічне зростання 2000 і 2001 років було пов'язане не із збільшенням останніх, а з використанням факторів зростання експортного потенціалу та розвитком сфери послуг і торгівлі. Основний механізм формування економічного потенціалу – ефективний оборот капіталів в інвестиційній, грошовій та вартісній формах – в Україні все ще не створений.

Ринковий трансформаційний потенціал можна розглядати як соціально-економічний механізм формування інституціональних факторів ринкової трансформації: системи інтересів в суспільстві, їх групування і політизації, створення відповідних ринкових інститутів та дійсно ринкових правових відносин, побудованих на контрактному праві. При цьому синергетичний аналіз виходить з того, що потрібно не “вігадувати” майбутній економічний розвиток, а починати з оцінки уже створеного в країні, з оцінки її економічних реалій, які виникають спонтанно. Базуючись на цьому необхідно здійснити ефективний економічний вибір.

Мета дослідження

Мета дослідження полягає в аналізі можливості використання логістичний методів у синергетичному формуванні ринкового потенціалу в перехідних системах.

Неефективність тоталітарних систем виявилась також з переходом розвинутих країн світу на постіндустріальний інноваційний тип економічного розвитку. Як пише відомий представник інституціоналізму М. Кастельс, в останньому “джерело продуктивності заключається в технології генерування знань, обробці інформації і символічної комунікації” (3, с.39). З точки зору М.Кастельса, необхідність економічних реформ в постсоціалістичних країнах обумовлена саме невідповідністю державної монополії на інформацію принципам інформаційної економіки. Кастельс також вважає, що тоталітарні системи знаходяться за межею прогресу раціонального, оскільки раціональність базується на масовій активності суб'єктів ринку, які виступають одночасно і учасниками соціально-економічного вибору.

Основний розділ

На наш погляд логістичний підхід дозволяє розрізнити елементарно раціональне і системно раціо-

нальне. Якщо *елементарно раціональне* можна звести до економічного зростання в рамках рівноваги сукупного попиту та сукупного пропонування, то системна раціональність означає самодостатність економічної системи, її здатність до саморозвитку. *Системна раціональність* виходить також з проблеми нерозривної єдності економіки та політики, участі держави в соціально-економічних процесах як одного з найважливіших факторів макроекономічної стабілізації. І саме тут необхідні принципи економічної синергетики, які поєднують всі складові компоненти економічного розвитку принципом взаємодії, що рівнозначно розумінню руху системи як розвитку і становленню.

В процесі типологізації різних систем синергетика виходить з різних теорій: детермінованого хаосу, фракталів, автопоезису, диссипативних структур, складності, самоорганізованої критичності. Економічна синергетика виділяє наступні аспекти типологізації економічних систем.

Перш за все це *виявлення рівней та типів ентропії*. Відрізняється рівень системної ентропійності, коли втрачається системна єдність, наприклад, ринкової системи. З цієї точки зору, досягнення економікою “дна” ділового циклу – це ентропійний стан конкурентного ринку з розірваними зв'язками на всіх рівнях системи. Дисипація процесу означає повернення ринку його економічної і політичної цілісності, але не на основі зміни системи в цілому, а завдяки механізмам, які забезпечують метаморфозу елементів системи і їх трансформацію до нових економічних умов.

Наявність в стані системи *соціального ентропійного “дна”* означає, що у суспільства паралізована соціальність. Суспільство для держави, а не держава для суспільства – такий принцип цього соціального стану. В цьому випадку дисипація направлена на відродження індивідуальності та соціальної активності особистості.

Показником трансформаційних процесів в цій галузі може стати вміння державних службовців збирати і аналізувати емпіричну інформацію, яка надає уявлення про реальні процеси, які відбуваються в країні і її логістичних системах, а також використовувати результати проведених аналітичних досліджень.

Досвід передових країн світу показує, що перш ніж приймати державні рішення, уряд повинен вміти провести розрахунки, використовуючи універсальну економічну модель “витрати – випуск” і побудовану на ній прогнозу динамічну модель. На сучасному етапі економічного розвитку України залишаються все ще невирішеними проблеми ринкової трансформації індустріального “ядра” економічної системи, а також проблеми збільшення доходів населення, переходу на ринкову пофакторну модель розподілу національного доходу.

Акціонування державних підприємств змінило лише форму власності, але не надало їй дійсно ринкового змісту. Рівень доходів, які отримує населення України, один із найнижчих серед пострадянських республік, що обумовлює низьку економічну самодостатність та соціальну активність самодіяльного населення.

Висновки

Наявність ринкових відносин в значній мірі характеризує економіку України як монокритеріальну модель економіки. Дійсно ринкова модель – багатокритеріальна, і її основою з позицій економічної синергетики є використання досягнень логістики, її

максимального рівня раціональності на основі здатності системи до саморозвитку.

В процесі ринкової трансформації це передбачає процес накопичення такої суспільної енергії перетворень, яка приведе до формування функціональної структури системи, як структури її подальшого розвитку.

Література

1. Хакен Г. Синергетический анализ. – Вопросы философии, 2000, № 3.
2. Л. фон Мизес. Социализм. Экономический и социологический анализ. М., 1994.
3. Кастельс М. Информационная эпоха. Экономика, общество и культура. М., 2000.

□   □

Розглянуто підходи до формування логістичної стратегії підприємства

Ключові слова: логістична стратегія, підприємство

□   □

Рассмотрены подходы к формированию логистической стратегии предприятия

Ключевые слова: логистическая стратегия, предприятие

□   □

The approaches to form of enterprise logistics strategy are considered

Keywords: logistics strategy, enterprise

□   □

УДК 347.763

ДО ПИТАННЯ ПРО ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Н. О. Кондратенко

Доктор економічних наук, професор
Кафедра менеджменту і маркетингу*

Н. У. Гюлев

Кандидат технічних наук, доцент
Кафедра транспортних систем і логістики*

*Харківська національна академія міського господарства
вул. Революції, 12, м. Харків, Україна, 61002
Контактний тел.: (057) 716-93-70
E-mail: ngulev@mail.ru

Вступ

В умовах ринкової економіки конкурентоспроможність підприємства залежить від правильно обраної лінії та стратегії на багато років вперед.

Зовнішнє середовище розширилося й стало менш передбачуваною, складною. Зміни зовнішнього середовища настільки великі, що якщо вчасно на них не реагувати, наслідки можуть бути катастрофічними.

Щодня у світі уряду компанії «виходять із гри», тому що не зуміли адаптуватися й пристосуватися до змін або занадто повільно це робили. Адаптація до швидких змін припускає часті й рішучі трансформації того, що ми робимо й того, як ми це робимо.

Науково-технічна революція привела до росту тенів моральної будови товарів і засобів їхнього виробництва. За деякими оцінками, темпи науково-технічного прогресу зростають удвічі кожні п'ять років. Безперервні зміни в часі зовнішніх умов, внутрішнього середовища підприємства природно приводять до появи проблем у

роботі систем керування підприємствами й іншими типами соціально-економічних і суспільних систем.

Постановка проблеми

Без втручання в зовнішнє оточення системи, не можна сподіватися, що підприємства будуть досягнуті. Тому для досягнення цілей необхідно активний вплив на хід подій за границями підприємства, на структуру відносин, інакше кажучи, необхідне *керування*.

Важливість керування підтверджується наступними даними: на думку авторитетних міжнародних експертів у галузі економіки, 75% витрат у структурі собівартості валового національного продукту (ВНП) країн зі стабільною економікою зосереджено в організації керування ресурсами. Оптимізація цих витрат за рахунок ефективної організації керування дозволяє визволити до 80% від сумарної складової, тим самим за рахунок підвищення ефективності керування ресурсами можна